

<i>preek</i>	5 oktober 2025
<i>thema</i>	Agur bidt om genoeg
<i>tekst</i>	Spreuken 30:8b: Maak me niet arm, maar ook niet rijk
liturgie:	
<i>begroeting</i>	Zoekend naar licht, hier in het duister (Liedboek 1005)
<i>gebed</i>	
<i>kindermoment</i>	kinderlied: Ja is ja, nee is nee (Opwekking Kids 149)
<i>kinderen naar hun club</i>	Goed is het onze God te eren (DNP Psalm 147:1,4,7)
<i>lezen Spreuken 30:1-9</i>	
<i>preek</i>	God, geef genade, geef uw zegen (DNP Psalm 67)
<i>gebedspunten</i>	
<i>gebed</i>	Maak ons hart onrustig, God (Opwekking 805)
<i>kinderen komen terug</i>	
<i>collecte</i>	
<i>tien geboden =</i>	Wij kiezen voor de vrijheid (Liedboek 311 in wisselzang)
<i>zegen</i>	

Hoe gaat God om met Israël?

Juist op deze zondag is die vraag op z'n plaats. Want het is vandaag Israëlzondag. Dat feit drijft mij ertoe om de vraag stellen: Hoe kijkt God naar Israël? Dat is een goeie vraag maar het is ook een moeilijke vraag. Immers: wat versta je eigenlijk onder Israël? Bedoel je daarmee het Israël waarover het in het Oude Testament gaat? Bedoel je daarmee Israël zoals dat bestaat in de tijd dat Jezus op aarde is? Bedoel je daarmee het Israël in de eeuwen daarna? Bedoel je daarmee de huidige staat Israël? Wat is *Israël*? En hoe zit het met de verhouding tussen de mensen van Israël en de mensen van andere volken?

In Psalm 147 komt een duidelijk antwoord: Israël heeft een heel bijzondere plek.

In die psalm gaat het over Israël zoals het na de ballingschap weer terugkomt naar Jeruzalem en omgeving. Dat ze weer terug kunnen, dat ervaren ze als een wonder. Ze krijgen weer hoop voor de toekomst. Ze ontdekken hoe genadig God is: hoe Hij hen troost nadat ze met heel veel ellende te maken hebben gehad; hoe Hij hen verzorgt nadat ze ernstig verwond zijn geraakt; wat een genade! Daarbij zien ze Gods grootheid in de natuur, in het feit dat al het leven van God afhankelijk is. En ze beseffen dat God zijn woorden aan *hen*, aan *Israël*, heeft toevertrouwd; niet aan andere volken, alleen aan Israël. God houdt speciaal van Israël. Daarover gaat het in Psalm 147.

Halleluja! Praise the Lord!

We zingen Psalm 147 en aansluitend lezen we Spreuken 30.

In Spreuken 30 lezen we woorden van *Agur*.

Er is weinig over hem bekend. We kennen zijn naam: Agur. En we weten hoe zijn vader heet: Jakè. Maar verder ...? Volgens sommigen is hij een afstammeling van Massa (die naam zegt je vast niks maar Massa is één van de zoons van Ismaël en hij wordt genoemd in Genesis 25:14). Als Agur afstamt van Ismaël, zou dat betekenen dat hij een Arabier is. Of dat klopt ... Te oordelen naar zijn naam zou het kunnen want 'Agur' is een Arabische naam en 'Jakè' ook. Agur is zeker geen Israëliet, geen nakomeling van Jakob; laten we het erop houden dat hij een Arabier is.

Verrassend, dat je van deze Arabier iets leest in het Oude Testament (het boek van *Israël*). Dat zou je niet verwachten na Psalm 147 (een psalm die helemaal gefocust is op Israël en benadrukt dat God zich uitsluitend aan Israël heeft verbonden). Spreuken 30 laat zien dat God zichzelf niet opsluit in Israël. Spreuken 30 laat zien dat er ook in de tijd van het Oude Testament buiten Israël mensen zijn die de God van Israël erkennen als

hun God. Eén van hen (nog wel een Arabier) spreekt wijze woorden: zijn woorden worden gepresenteerd als wijsheid van God: Israël krijgt wijze lessen van een Arabier.

Agur begint met een verpletterend inzicht over zichzelf.

Hij is uitgeput, eindeloos moe. Hij voelt zich vreselijk dom. Want van God snapt hij niks. Dat heeft hij (na een dodelijk vermoeiende zoektocht) moeten erkennen. Daarbij beseft hij dat hij niet de enige is die uit zichzelf niks van God weet. Dat geldt voor iedereen. Niemand weet uit zichzelf iets van God, niemand weet spontaan wie God is en waarom Hij doet wat Hij doet. God moet het je vertellen. Van zijn woorden ben je afhankelijk en daar moet je geen eigen gedachten aan toevoegen waardoor je Gods woorden verandert want dat zouden leugens zijn die door God worden afgestraft.

Als hij dat onder woorden heeft gebracht, komt hij vervolgens met een gebed. Hij bidt om genoeg.

In zijn gebed heeft Agur het over het leven hier en nu.

Hij heeft het niet over een leven na dit leven. Hij heeft het puur over het leven voordat je sterft. Verder kijkt hij niet. Misschien *kan* hij dat niet: voorbij het uur van je dood kijken. Maar hij *wil* het ook niet. Hij ziet het leven hier en nu niet als een onbelangrijke voorfase voor het eeuwige leven dat komt, een voorfase waarvan je mag hopen dat die niet te lang duurt, een voorfase waarin je vooral moet doorbijten en volhouden tot je de eeuwige vreugde van het eeuwige leven bereikt. (Ik ben wel eens mensen tegengekomen die dat zó dachten: die dachten dat je moet verlangen naar de dood, dat je alleen dan een goeie christen bent. Ze voelden zich schuldig omdat ze het leven fijn vonden en niet verlangden om te sterven. En dat vond ik dan weer heftig. Want: God heeft ons het leven gegeven om er *hier* zuinig op te zijn en om het *hier* te leven. Een lang leven *hier* is een groot geschenk van God. Dat kom je ook tegen bij Agur). Agur heeft het uitdrukkelijk over dit leven als iets dat op zichzelf belangrijk is. Daarover bidt hij tot de God van Israël.

Hij wil niet arm zijn.

Tja, wie wil dat wel? Wie kijkt ernaar uit om arm te zijn? Ik ken er op z'n minst één: Franciscus van Assisi. Hij wilde Jezus volgen en was ervan overtuigd dat dat alleen kan als je arm bent. Volgens hem is armoede het fundament van alle deugden. Wie ernaar streeft om iets te bezitten, is gevaarlijk bezig: je loopt het risico dat je van de ene zonde in de andere valt. Je moet Jezus volgen en daarom moet je alles prijsgeven wat je bezit. Wat je hebt moet je aan de armen geven, dat dan weer wel. Daar kun je aan zien dat zelfs Franciscus van Assisi armoede niet zondermeer als ideaal ziet: arme mensen moeten geholpen worden.

Armoede is verschrikkelijk. Een mens wil dat niet. Je wilt bestaanszekerheid: een fatsoenlijk dak boven je hoofd, een prettige leefomgeving, een baan die voldoende inkomen oplevert ... Als je dat niet hebt wordt het leven zwaar, dan zit het vol onzekerheden en daar kun je niet tegen, zeker niet als je opgegroeid bent in een tijd dat de bomen tot aan de hemel groeiden en alles kon.

Armoede, dat betekent bijvoorbeeld dat je tegen je kind moet zeggen: 'ik heb geen geld voor een cadeautje dus zeg maar tegen je vriendje dat je niet op z'n feestje kunt komen'. Dat is pijnlijk! Het is vreselijk als je tegen je kind moet zeggen: 'ik heb niks te eten in huis dus je moet zonder eten naar school; ik hoop dat ik vanavond wel wat voor je heb'. Wat een onmacht! als je geen goeie kleren kunt kopen voor jezelf en voor je kind.

Agur wil voor zulke armoede gespaard worden. Misschien zou je tegen hem willen zeggen: ja maar, dat ligt aan jezelf! aan jouw inzet! Dat is zo'n beetje de sfeer in ons land. Wie arm is, heeft dat aan zichzelf te wijten. Dan werk je blijkbaar niet hard genoeg. Dan zit je zeker de hele dag te niksen. Dan profiteer jij van een uitkering waar anderen hard voor moeten werken. Laten we maar weer eens korten op je uitkering, dan voel je hopelijk dat je je handen uit de mouwen moet steken. Armoede is eigen schuld ... zou je

kunnen denken. In sommige gevallen zal het waar zijn. Maar vaak speelt er zoveel meer: is er sprake van tegenslag, ziekte, verkeerde inschattingen, stress, steeds meer stress, waardoor je verkeerde keuzes maakt en domme dingen doet en steeds dieper wegzinkt in de armoede, op den duur ten einde raad bent en gaat stelen om eten te hebben, om kleren te hebben. Daar wil Agur voor bewaard worden. Vandaar dat hij aan God *vraagt*: “Maak me niet arm”.

Hij wil ook niet rijk zijn.

Tja, wanneer ben je rijk? Als wij in Congo met onze kinderen naar een kinderfeestje gingen, dan belandden we soms op een gigantisch perceel met daarop een prachtig huis en een enorm zwembad. Als we na het feestje in onze fourwheeldrive naar ons eigen huis terugreden, dan vonden we ons huis maar gewoontjes en dan hadden we niet het idee dat we rijk waren. Maar als we vervolgens Congolese mensen opzochten die in een klein hutje woonden en die na lang sparen een fiets hadden kunnen kopen, dan wisten we weer dat we bepaald niet arm waren. Rijkdom is altijd relatief.

Rijkdom wordt in de Bijbel gezien als een zegen. Abraham bijvoorbeeld was rijk, maar daar lees je geen negatieve opmerkingen over. Die rijkdom was oké. Als Israël vanuit Egypte naar Kanaän gaat, krijgen ze te horen dat Kanaän een prachtig land is: een vruchtbaar land dat rijke oogsten oplevert waardoor je in Kanaän een goed leven kunt leiden, een leven in rijkdom. Die rijkdom wordt hun beloofd.

Maar de Arabier Agur ziet het gevaar van rijkdom. Hij is niet de enige. Een tijd later krijgt hij bijval van de Jood Paulus, die schrijft: “Mensen die rijk willen worden, laten zich verleiden om slechte dingen te doen”. En: “Sommige christenen wilden zo graag rijk worden, dat ze het geloof kwijtgeraakt zijn” (1 Timoteüs 6:9 en 10). Agur signaleert voor zichzelf dat gevaar. Hij kijkt niet kritisch naar anderen maar hij houdt het helemaal bij zichzelf. Hij beseft: Wie rijk is kan trots worden op zichzelf. Je hebt het toch maar mooi voor elkaar gekregen om zoveel geld bij elkaar te schrapen! Je loopt het risico dat je met je geld macht koopt, invloed krijgt, alles naar je hand zet, in alles je zin krijgt, alleen maar omdat je rijk bent. Dat is wat Agur heeft ontdekt. Volgens Agur is zijn grootste gevaar als hij rijk zou zijn: dat hij God niet meer nodig denkt te hebben omdat hij immers alles kan *kopen* wat hij nodig heeft. Daar wil Agur voor bewaard worden. Vandaar dat hij aan God *vraagt*: “Maak me niet rijk”.

Agur wil niet graag arm zijn maar hij verlangt er ook niet naar om rijk te zijn. Hij bidt om genoeg.

Is het voldoende dat je dit gebed bidt en het daarbij laat?

Stel dat je (samen met Agur) bidt om genoeg. Stel dat je (samen met Agur) bidt: “Maak me niet arm, maar ook niet rijk”. Daar doe je goed aan want het is een goed gebed. Het is een kort gebed, een eenvoudig gebed, en het staat voor iets heel moois: je bidt om genoeg. Maar als je het verder helemaal aan God overlaat en zelf niks doet, hoe eerlijk is dan je gebed?

Laat ik het maar ronduit zeggen: zo’n gebed is een schijnvertoning.

Het klinkt heel mooi als je zegt: ‘God moet het doen! en wat zou ik daar aan kunnen toevoegen?’ Daarmee presenteert je jezelf als iemand die echt van God afhankelijk wil zijn. Maar er zit iets schijnheiligs in zo’n opstelling, iets oneerlijks.

Wie aan God om iets *vraagt*, moet daar zelf naar *doen*.

Jezus leert het ons in de Bergrede. ‘Als jij wilt dat God jouw fouten vergeeft’, zegt Jezus, ‘dan moet je ook andere mensen hun fouten vergeven. Het kan niet bestaan dat jij bidt om genade voor jezelf maar ondertussen anderen ongenadig behandelt’ (Matteüs 6:14-15).

Ga dat nou eens toepassen op ‘bidden om genoeg’. Als jij niet arm wilt zijn en ook niet rijk wilt zijn, laat dat dan geen gebed blijven van jou alleen maar maak het tot een gezamenlijk gebed: ‘Maak *ons* niet arm, maar ook niet rijk’. Dat is al iets. Een volgende

stap is: dat je bedenkt wat jij kunt *doen* zodat *wij* niet arm zijn en ook niet rijk. En als je ontdekt wat je zou kunnen doen, dan is de daarop volgende stap: dat je dat dan ook werkelijk *doet*. Dan klopt jouw gebed met jouw gedrag en dan ondersteunt jouw gedrag jouw gebed.

Paulus wil “de rijke mensen van deze wereld” een handreiking geven. Hij schrijft: “God geeft ons meer dan genoeg *om van te genieten*”. Je mag blij zijn met wat God je geeft en je hoeft daar niet krampachtig mee om te gaan. We mogen genieten van wat we hebben. Maar *daarbij* wil God dat we goed *doen*, dat we op een aparte manier rijk zijn, namelijk: rijk aan goede *daden*. God wil dat we vrijgevig zijn en dat we bereid zijn om met anderen te delen wat God aan ons gegeven heeft aan rijkdom (1 Timoteüs 6:17-18). Daarbij denkt Paulus vooral aan veel geld, maar God geeft ons meer rijkdom: tijd, aandacht, energie, liefde, genade; allemaal rijkdom die God je geeft en die je met anderen kunt delen.

Maar laten we, voor we iets gaan doen, eerst bidden. Daarbij kunnen we aansluiten bij het gebed van de Arabier Agur: ‘Maak ons niet arm, maar ook niet rijk’. Het is een kort gebed. Iedereen kan het bidden. Laten we ons erin trainen om ons dat gebed steeds meer eigen te maken.

Wat zou het geweldig zijn als Joden en Arabieren vandaag dit gebed bidden. Soms gebeurt dat al! Wat een wonder is dat! Wat een genade van God! In het Oude Testament wordt daar al naar uitgekeken. Dan proef je al het verlangen dat Israël dit gebed bidt maar dat Israël daarin niet alleen staat omdat elk ander volk zich bij dat gebed aansluit. Wat wordt het leven mooi als ieder bidt om genoeg en als het gedrag van ieder dit gebed ondersteunt. Laten we dat vragen aan onze God: “Laat elk volk U prijzen, U de eer bewijzen, zeggen: God is goed! Laat de wereld zingen van de grote dingen die U deed en doet.” We zingen Psalm 67.